

Älmhults kommun

Beslut för förskola

efter tillsyn i Älmhults kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Älmhults kommun att senast den **28 september 2018** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Förutsättningar för utbildningen i förskolan

Skolinspektionen konstaterar att Älmhults kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen tar emot anmälningar från förskolechefer, eller den personal som huvudmannen utser i annan pedagogisk verksamhet, om angivna kränkningar mot barn, utreder skyndsamt omständigheterna kring de angivna kränkningarna och vidtar i förekommande fall de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling. (6 kap. 10 § skollagen)

Åtgärder

- Se till att samtliga förskolechefer som fått kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling skyndsamt anmäler detta till huvudmannen så att huvudmannen kan fullgöra sitt ansvar att skyndsamt utreda omständigheterna kring de angivna kränkningarna och vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning

Tillsynen visar att Älmhults kommun måste se till att samtliga fall då ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling skyndsamt kommer huvudmannen till kännedom. Vad gäller övriga områden som Skolinspektionen bedömer har det inte framkommit något annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav.

Föreläggande

Förutsättningar för utbildningen i förskolan

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens arbete mot kränkande behandling inte uppfyller författningarnas krav. Utredningen visar att samtliga fall då ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling inte skyndsamt anmäls till huvudmannen utan att så sker först när en utredning är gjord och åtgärder är vidtagna på verksamhetsnivå. Detta får som konsekvens att huvudmannen inte kan fullgöra sitt

ansvar för att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Av skollagen framgår att förskollärare och annan personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten ska anmäla dessa till förskolechefen och att förskolechefen, när denne får sådan information, ska informera huvudmannen om de uppgivna kränkningarna. När huvudmannen får information om uppgivna kränkningar ska huvudmannen skyndsamt utreda omständigheterna kring dessa och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Det är huvudmannen som har det yttersta ansvaret för arbetet mot kränkningar i verksamheten och som kan uppmärksamma och rikta resurser till de verksamheter där problemen finns. Förskolechefers anmälningsskyldighet enligt skollagen är direkt kopplad till huvudmannens skyldighet att skyndsamt utreda omständigheterna. Därför behöver en anmälan till förskolechef och huvudman ske skyndsamt. Det ska med andra ord inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till förskolechefen eller huvudmannen.

I inkommen dokumentation redovisar huvudmannen arbetsgången för ärenden rörande misstanke om kränkande behandling. Av dokumentationen framgår att information till representant för huvudmannen ska ske först när åtgärder genomförts. I intervju med förskolechefer anger de att rutinerna för att anmäla angivna fall av kränkande behandling är att utreda omständigheterna, genomföra åtgärder och sedan informera förvaltningsledningen. Verksamhetschefen för förskolan bekräftar vid intervjutillfället att anmälningar skickas till huvudmannen först när en utredning är gjord.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Älmhults kommun inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Älmhults kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Utveckling av utbildningen i förskolan

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Älmhults kommun uppfyller författningarnas krav inom utveckling av utbildningen i förskolan.

På Skolinspektionens vägnar

X Lotta Kårlind

Enhetschef
Signerat av: Lotta Kårlind

X Jenny Fahlman

Föredragande
Signerat av: Jenny Fahlman

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Älmhults kommun

Fakta om Älmhults kommun

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Älmhults kommun under hösten 2017. Detta beslut avser huvudmannens samlade ansvarstagande för utbildningen inom skolformen förskola

Älmhults kommun är en kommun i Kronobergs län. Folkmängden i kommunen är enligt statistiska centralbyrån 16 618 personer (31 december 2016). Största tätorten i kommunen är Älmhult.

Älmhults kommun driver 18 förskolor med nio förskolechefer. Totalt är 950 barn inskrivna i förskolan. Det finns pedagogisk omsorg i kommunen med två dagbarnvårdare, dessa tillhör en förskola. I kommunen finns även en öppen förskola som drivs av Familjecentralen. Det finns också två förskolor i kommunen som drivs av enskild huvudman.

Älmhults kommun driver fritidshem på de grundskolor som har förskoleklass till årskurs 6. I kommunen finns två fritidshem som drivs av enskilda huvudmän.

Kommunen har 9 grundskolor, varav en är en Internationell skola och en skola har montessoriinriktning.

Älmhults kommun har en grundsärskola.

I kommunen finns en gymnasieskola med totalt två skolenheter. Följande program erbjuds: Bygg- och anläggningsprogrammet, Barn- och fritidsprogrammet, El- och energiprogrammet, Ekonomiprogrammet, Handels- och administrationsprogrammet, Naturvetenskapsprogrammet, Teknikprogrammet, Samhällsvetenskapsprogrammet, Vård- och omsorgsprogrammet samt introduktionsprogrammet. Industritekniska programmet är vid tiden för tillsynen vilande. På skolan finns även International Baccalaureate Diploma Programme.

I samma byggnad som gymnasieskolan finns även kommunens gymnasiesärskola.

Vuxenutbildningen i Älmhults kommun erbjuder kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå, särskild utbildning för vuxna, yrkesutbildning samt SFI.

Utbildningsförvaltningen ansvarar för förskola, pedagogisk omsorg, fritidshem, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning. Verksamheterna är indelade i tre områden: Förskola och pedagogisk omsorg; Grundskola och fritidshem; Gymnasieutbildning och vuxenutbildning. Till varje verksamhetsområde finns en verksamhetschef. Förvaltningen leds av en förvaltningschef och styrs politiskt av Utbildningsnämnden.

Måluppfyllelse

I utbildningens kvalitetsrapport, läsåret 2016–2017, har huvudmannen beslutat om följande prioriterade utvecklingsområden: Jämställdhet; Digitalisering; Inflytande och delaktighet. Av inskickad dokumentation till Skolinspektionen framgår att förra årets

prioriterade områden pedagogisk dokumentation och inskolningens utveckling har genomförts.

Förskoleenkäten

Skolinspektionen genomförde Förskoleenkäten för vårdnadshavarna och pedagogisk personal i förskola våren 2017. Resultaten av enkäterna redovisas på skolenhetsnivå för varje frågeområde och i form av ett index där 0 är lägst resultat och 10 är högst resultat. Indexet och medelvärdet kan jämföras med resultatet för samtliga förskolor som deltog i samma enkätomgång. Ett högt index indikerar en positiv uppfattning och ett lågt index indikerar en negativ uppfattning.

Skolinspektionens enkät för vårdnadshavare i förskolan visar att Älmhults kommun har relativt lika indexvärden på fem av sex frågeområden jämfört med samtliga förskolor i enkätomgången. Kommunen avviker från övriga kommuner inom frågeområdet anpassning efter barnets behov där indexvärdet är 6,6 i jämförelse med 7,0. Värdet för trygghet och omsorg är 8,8. Skolinspektionens enkät för pedagogisk personal visar att Älmhults kommun har relativt lika indexvärden inom hälften av frågeområdena i jämförelse med samtliga förskolor i enkätomgången. I övriga områden har kommunen något lägre värden än övriga kommuner. Det område som avviker mest från övriga kommuner och som har lägst värde är inom området Modersmålsutveckling för flerspråkiga barn där indexvärdet är 3,8 i jämförelse med 4,5.

Älmhults kommun

Beslut för fritidshem efter tillsyn i Älmhults kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Älmhults kommun att vid vite av 500 000 kronor senast den **28 september 2018** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Föreläggandet gäller omedelbart.

Om Älmhults kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömande av vitet.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Förutsättningar för utbildningen i fritidshemmet

Skolinspektionen konstaterar att Älmhults kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Undervisningen i fritidshemmet stimulerar elevernas utveckling och lärande samt kompletterar förskoleklassen och skolan. (14 kap. 2 § skollagen; Lgr 11, 4 Fritidshemmets syfte)
- Undervisningen i fritidshemmet erbjuder eleverna en meningsfull fritid och rekreation. (14 kap. 2 § skollagen; Lgr 11, 4 Fritidshemmets syfte)
- Huvudmannen ser till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek, och att eleverna i övrigt erbjuds en god miljö. (2 kap 35 §, 14 kap. 9 § skollagen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande)
- Rektorn leder den pedagogiska verksamheten i enlighet med målen i läroplanen. (2 kap. 9-10 §§ skollagen; Lgr 11, 2 Mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Huvudmannen ska se till att undervisningen i fritidshemmet stimulerar elevernas utveckling och lärande samt kompletterar förskoleklassen och skolan
- Huvudmannen ska se till att undervisningen i fritidshemmet erbjuder eleverna en meningsfull fritid och rekreation
- Huvudmannen ska se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek
- Huvudmannen ska säkerställa att rektorn leder den pedagogiska verksamheten i enlighet med målen i läroplanen

Utveckling av utbildningen i fritidshemmet

Skolinspektionen konstaterar att Älmhults kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Huvudmannen följer upp resultat inom utbildningen, och dokumenterar denna uppföljning. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen; Lgr 11, 4 Fritidshemmets syfte och centrala innehåll)
- Utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen beslutar huvudmannen om nödvändiga utvecklingsåtgärder, och dokumenterar de beslutade åtgärderna. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)
- Huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen och åtgärderna dokumenteras. (4 kap. 3 och 6 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att huvudmannen följer upp fritidshemmets resultat och dokumenterar denna uppföljning.
- Se till att huvudmannen, utifrån en analys av det som kommer fram i uppföljningen, beslutar om nödvändiga utvecklingsåtgärder och dokumenterar slutsatserna av analysen samt de beslutade åtgärderna.
- Se till att huvudmannen planerar för genomförandet av utvecklingsåtgärder och genomför dessa. Planeringen ska dokumenteras.

Bedömning

Tillsynen visar att det finns brister i Älmhults kommuns arbete med att säkerställa att samtliga fritidshem bedriver en fullgod undervisning, att elevgrupperna har en lämplig storlek och sammansättning samt att ansvariga rektorer fullgör sitt pedagogiska uppdrag. Dessa brister medför eller bidrar till att inte alla elever på fritidshemmen i Älmhults kommun får en utbildning som uppfyller författningarnas krav. Brister inom huvudmannens arbete med att säkerställa att elevgrupperna hade en sådan storlek och sammansättning att omsorgen och det pedagogiska uppdraget kunde tillgodoses konstaterades även i Skolinspektionens beslut den 19 september 2014 (dnr 43-2014-1342). I detta beslut konstaterades även brister i huvudmannens arbete med att säkerställa att ansvariga rektorer fullgjorde sitt pedagogiska uppdrag samt ett fullgott samarbete mellan fritidshemmet och skolan. Att motsvarande brister inom samma områden åter konstateras vid Skolinspektionens besök i december 2017 är allvarligt.

Tillsynen visar vidare att det finns brister i Älmhults kommuns systematiska kvalitetsarbete gällande fritidshemmet. Älmhults kommun behöver säkerställa att det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå uppfyller författningarnas krav. I detta ingår att på huvudmannanivå följa upp resultat inom fritidshemmet och utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen besluta om och planera för nödvändiga utvecklingsåtgärder. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras. Motsvarande brist inom bedömningsområdet Utveckling av utbildningen i fritidshemmet konstaterades i Skolinspektionens beslut den 19 september 2014 (dnr 43-

2014-1342). Att brister inom samma bedömningsområde åter konstateras vid Skolinspektionens besök i december 2017 är allvarligt.

Föreläggande vid vite

Förutsättningar för utbildningen i fritidshemmet

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen gör bedömningen att huvudmannens arbete med att säkerställa att samtliga fritidshem bedriver en fullgod undervisning, att elevgrupperna har en lämplig storlek och sammansättning samt att ansvariga rektorer fullgör sitt pedagogiska uppdrag inte uppfyller författningarnas krav. Utredningen visar att det finns fritidshem i Älmhults kommun där undervisningen vare sig stimulerar elevernas utveckling och lärande, kompletterar förskoleklassen och skolan eller erbjuder eleverna en meningsfull fritid och rekreation. Utredningen visar vidare att det finns fritidshem där ansvarig rektor inte leder den pedagogiska verksamheten i enlighet med målen i läroplanen samt där elevgrupperna inte har en lämplig storlek och sammansättning.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska fritidshemmet stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Av skollagen framgår vidare att undervisningen i fritidshemmet ska komplettera förskoleklassen och skolan. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10: 165, s.403) framgår att integration och samverkan mellan fritidshem och skola är viktigt och tydliggörs genom skollagens krav på att utbildningen i fritidshemmet ska komplettera utbildningen i de olika skolformerna. Av Lgr 11, 2.5 Övergång och samverkan framgår vidare att fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Enligt skollagen är det huvudmannens ansvar att se till att elevgrupperna har en lämplig sammansättning och storlek, och att eleverna i övrigt erbjuds en god miljö.

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Läroplanen anger att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.

Fritidshemmet stimulerar inte elevernas utveckling och lärande samt kompletterar inte förskoleklassen och skolan

På fråga från Skolinspektionen om huruvida de intervjuade fritidspedagogerna anser att undervisningen i fritidshemmet stimulerar barnens utveckling och lärande samt kompletterar förskoleklassen och skolan, säger flera av de intervjuade fritidspedagogerna att de inte hinner med och att de inte kan göra det de ska och att de därför minskar på sina krav. Anledningen till detta är, enligt intervjuade fritidspedagoger, att barngrupperna är stora, att eleverna slutar för sent i skolan, att det finns många barn med särskilda behov som kräver mycket tid och att det är stor personalomsättning. Det är, enligt intervjuade fritidspedagoger, endast vissa elevers

utveckling och lärande som de kan stimulera då barngrupperna är för stora. Fritidspedagogerna säger att det finns barn som inte får stimulans i fritidshemmet då vissa elever tar stor plats, de blir vad fritidspedagogerna kallar för "osynliga".

Rektorer för fritidshem uppger vid intervjun att samarbetet med skolan kan utvecklas och bli bättre och att det är svårt att stimulera elevernas utveckling och lärande vissa perioder under dagen. En rektor beskriver att denne anser att det är svårt för personal i fritidshemmet och i skolan att få tid till att planera och att samarbetet mellan skolan och fritidshemmet gällande barn med särskilda behov behöver utvecklas. Rektorer uppger vid intervjutillfället att de saknar utbildade fritidspedagoger och att det får konsekvenser för lärandesituationen. En intervjuad rektor säger att man i fritidshemmet fastnar i "görandefrågor".

Representanter för huvudmannen uppger vid intervjun att de har skjutit till mer resurser i fritidshemmet. När Skolinspektionen låter huvudmannen bemöta fritidspedagogers utsagor om bristande stimulans, säger representanter för huvudmannen att det är svårt att kvalitetssäkra den pedagogiska verksamheten när man har vikarier och uppger vidare att de anser att detta är något man kan bli bättre på. Representanter för huvudmannen säger vidare att arbetet med att fritidshemmet ska komplettera skolan kan utvecklas.

Fritidshemmet erbjuder inte en meningsfull fritid och rekreation

Flera fritidspedagoger säger vid intervjutillfället att de inte kan erbjuda rekreation i fritidshemmet på grund av barngruppernas storlek och att det, enligt dem, är en "enorm omsättning på personal". På fråga från Skolinspektionen hur barngruppernas storlek och sammansättning påverkar verksamheterna säger fritidspedagogerna att de inte hinner nå alla barn och hitta något meningsfullt för alla.

En av de intervjuade rektorerna säger att det fritidshem som hen ansvarar för kan erbjuda meningsfull fritid och rekreation. När Skolinspektionen låter rektorerna bemöta att flera fritidspedagoger anser att de inte kan erbjuda eleverna rekreation säger en av de andra intervjuade rektorerna att det finns "flera elever i behov av särskilt stöd och att det är svårt att erbjuda vila i de stora grupperna."

Representanter för huvudmannen säger att det är klart att det finns mer att göra för att kunna erbjuda meningsfull fritid och rekreation. Anledningen de uppger till den rådande situationen är den elevökning som de säger är "ett jättebekymmer". Förutsättningarna att erbjuda rekreation är, enligt huvudmannens representanter, inte desamma på alla fritidshem. De säger vidare att man kan erbjuda rekreation men inte på samma nivå som tidigare. När representanter för huvudmannen får bemöta fritidspedagogernas utsaga om att de inte upplever att man erbjuder rekreation, säger huvudmannen att det kan stämma under vissa tidpunkter på dagen men att man måste titta på hela dagen.

Huvudmannen ser inte till att elevgrupperna har en lämplig storlek och sammansättning

Vid intervjutillfället säger fritidspedagoger att elevgruppernas storlek och sammansättning påverkar verksamheten negativt. Någon fritidspedagog beskriver att

de har en mycket hög ljudnivå på fritidshemmet, någon säger att de är trångbodda och att mycket av tiden går åt att ta emot barnen och att stoppa bråk vilket gör att det blir mycket stress för barn och vuxna. En fritidspedagog beskriver att lokalerna är undermåliga vilket uppges påverka eleverna.

På fråga från Skolinspektionen om fritidspedagogerna anser att man med den storlek och sammansättning som finns på grupperna kan bedriva en god pedagogisk verksamhet på fritidshemmet svarar några fritidspedagoger att de tycker att man kan det. De andra fritidspedagogerna säger att det är svårt men att det hade gått om man inte hade bytt personal. Några intervjuade fritidspedagoger säger att de inte kan ha en kvalitativ fritidsverksamhet på grund av de stora grupperna. Vidare ges exempel av en fritidspedagog på att det är väldigt rörigt och stökigt vid mellanmålet då det är många barn i elevgrupperna. Fritidspedagogerna beskriver vidare att de har flera elever med särskilda behov som behöver mycket av deras uppmärksamhet, likaså många elever med annat modersmål än svenska och att de upplever att det är svårt att nå dessa elever.

Rektorer uppger vid intervjutillfället att det stora antalet elever på avdelningarna och den lägre personaltätheten påverkar eleverna och att dialogen om stora barngrupper finns. Någon rektor uppger sig ha hög personaltäthet på fritidshemmet. Vad gäller lokalerna säger en rektor att lokalerna i fritidshemmet inte är ändamålsenliga. På fråga från Skolinspektionen om rektorerna anser att det på alla fritidshem bedrivs god pedagogisk verksamhet där man klarar uppdraget i relation till läroplanen, varierar svaren. En av de intervjuade rektorerna säger att man kan göra det medan en annan säger att de inte gör det på grund av låg personaltäthet.

Representanter för huvudmannen säger sig vara medveten om att kommunen avviker markant från riket gällande elevgruppernas storlek, vilket de identifierat som ett utvecklingsområde. Enligt huvudmannens representanter är det endast personalomsättning på enstaka fritidshem. Representanter för huvudmannen uppger vidare att det är svårt att få tag på personal men att resurserna finns. Vid intervjutillfället uppger representanter för huvudmannen att det är rektors ansvar att se till att lokaler och rekrytering fungerar. Representanter för huvudmannen säger sig ha fått signaler om att rekryteringsproblemen får konsekvenser i verksamheten men säger sig inte ha fått information om att det finns fritidshem där man inte kan erbjuda en god pedagogisk verksamhet och inte heller fått information om att det skulle finnas dåliga lokaler.

Enligt huvudmannens representanter följs gruppernas storlek och sammansättning upp i kvalitetsarbetet och de säger att de ska undersöka gruppernas sammansättning och storlek. Skolinspektionen har tagit del av huvudmannens senaste dokumenterade kvalitetsarbete – Kvalitetsrapport utbildningsförvaltningen läsåret 2016-2017. I denna rapport redovisas antal elever per avdelning och personaltäthet i jämförelse med riket. De senaste tre åren har antalet elever per avdelning i Älmhults kommun stigit från 61 elever år 2014 till 74 elever år 2016. Antal elever per avdelning har i riket legat på samma nivå och är år 2016 40 elever. Huvudmannen skriver i sin rapport att det faktum att Älmhult kommun ligger betydligt högre än riket i antal elever per avdelning (74 mot 40) "torde påverka personalens möjligheter att bidra till elevernas måluppfyllelse".

Rektorn leder inte den pedagogiska verksamheten i enlighet med målen i läroplanen

Samtliga intervjuade fritidspedagoger säger att rektorn är för lite tid i fritidshemsverksamheten, några säger att rektorn är "osynlig" och har inte varit ute i verksamheten alls. Enligt en fritidspedagog finns viljan hos rektorn att driva pedagogisk utveckling av fritidshemmet men inte förutsättningarna. En fritidspedagog säger att rektorn inte hinner med att driva den pedagogiska verksamheten i fritidshemmet.

Intervjuade rektorer säger att de inte hinner leda den pedagogiska verksamheten i enlighet med målen i läroplanen, någon rektor säger att denne prioriterar skolans verksamhet. Rektorerna berättar att fler ledningsresurser behövs och att de behöver vara mer närvarande på möten gällande fritidshemmet.

När representanter för huvudmannen får bemöta utsagor om att rektorer inte hinner med att leda den pedagogiska verksamheten i fritidshemmet säger de att rektorerna kanske inte har kunskap om fritidshemmet men att de måste förutsätta att rektorerna gör det de ska. Huvudmannens representanter säger att rektorerna lägger mer tid på grundskolan. Enligt huvudmannen ska rektorerna få avlastning gällande ekonomi och administration.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en huvudman som enligt denna lag står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Då Älmhults kommun inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, finns skäl att förelägga Älmhults kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Tillsynen visar att det finns brister i huvudmannens arbete med att säkerställa att samtliga fritidshem bedriver en fullgod undervisning, att elevgrupperna har en lämplig storlek och sammansättning samt att ansvariga rektorer fullgör sitt pedagogiska uppdrag. Dessa brister medför eller bidrar till att inte alla elever på fritidshemmen i Älmhults kommun får en utbildning som uppfyller författningarnas krav. Brister inom huvudmannens arbete med att säkerställa att elevgrupperna hade en sådan storlek och sammansättning att omsorgen och det pedagogiska uppdraget kunde tillgodoses konstaterades även i Skolinspektionens beslut den 19 september 2014 (dnr:43-2014-1342). I detta beslut konstaterades även brister i huvudmannens arbete med att säkerställa att ansvariga rektorer fullgjorde sitt pedagogiska uppdrag samt ett fullgott samarbete mellan fritidshemmet och skolan. Att motsvarande brister inom samma

områden åter konstateras vid Skolinspektionens besök i december 2017 är allvarligt. Mot denna bakgrund finner Skolinspektionen att det föreligger skäl att förena föreläggandet med vite.

Utveckling av utbildningen i fritidshemmet

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att Älmhults kommuns systematiska kvalitetsarbete avseende fritidshemmet inte uppfyller författningarnas krav. Skolinspektionens utredning visar att huvudmannen inte följer upp fritidshemmets resultat och kan därför inte göra en fullständig analys av detta. Huvudmannen har därmed inte ett fullgott underlag för att ta beslut om nödvändiga utvecklingsåtgärder samt planera för och genomföra dessa. Därmed finns inte heller någon dokumentation avseende uppföljningen, analysen av det som framkommit vid uppföljningen samt åtgärder beslutade utifrån en sådan analys.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ansvarar huvudmannen för att det på huvudmannanivå bedrivs ett kvalitetsarbete som består i att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. I detta ingår att utifrån en analys av det som framkommer i uppföljningen besluta om nödvändiga utvecklingsåtgärder och genomföra dessa. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de nationella målen för utbildningen uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Uppföljning av fritidshemmets resultat saknas

Av dokumentation samt intervjuer med rektorer för fritidshem samt representanter för huvudmannen framkommer att Älmhults kommun på huvudmannanivå inte gör någon uppföljning av fritidshemmets resultat.

Intervjuade rektorer uppger att de fört in fritidshemmets uppföljning i grundskolans kvalitetsarbete. Enligt rektorerna är både fritidshemmen och förskoleklassen osynliga i huvudmannens kvalitetsarbete och huvudmannen har enligt dem inte efterfrågat några resultat kring fritidshemmet. Intervjuade rektorer säger vidare att det är uppenbart att det saknas uppföljning av fritidshemmet på huvudmannanivå.

Representanter för huvudmannen bekräftar vid intervjutillfället att det saknas uppföljning på huvudmannanivå gällande fritidshemmet. Enligt huvudmannen ska fritidshemmet framöver synliggöras i ett separat kvalitetsdokument, skilt från grundskolan eftersom de har sett att det finns ett behov av att särskilja skola och fritidshem i kvalitetsarbetet. Representanter för huvudmannen säger att de vid Skolinspektionens förra inspektion fick kritik gällande kvalitetsarbetet i fritidshemmet och att de har en förhoppning om att se fritidshemmet tydligare nu i uppföljningen men att det är rektorerna som väljer hur de ska beskriva sin verksamhet.

Huvudmannen har inkommit till Skolinspektionen med det senaste dokumenterade kvalitetsarbetet. I detta dokument – Kvalitetsrapport Utbildningsförvaltningen läsåret

2016-2017- redovisas elevantal, personaltäthet, andel personal med pedagogisk högskoleexamen samt kostnader gällande fritidshemmet i kommunen. Resultat av en genomförd enkät riktad till vårdnadshavare finns, enligt huvudmannen, men svarsfrekvensen uppges vara för låg för att resultatet ska vara tillförlitligt. I Kvalitetsrapporten anges vidare att fritidshemmen, med undantag av enkätundersökningen i fritidshemmet, är relativt osynliga i skolenheternas redovisningar till huvudmannen. Huvudmannen har i kvalitetsrapporten identifierat prioriterade utvecklingsområden gällande fritidshemmet. Dessa uppges vara att undersöka förutsättningarna för fritidshemmen då lärartätheten och storleken på avdelningarna avviker markant från riket, öka upplevelsen av inflytande och delaktighet för vårdnadshavare till elever i fritidshemmen samt att synliggöra fritidshemmet i skolenheternas kvalitetsrapporter. Några åtgärder kopplade till dessa prioriterade utvecklingsområden redovisas inte.

Motivering till föreläggande vid vite som ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en huvudman som enligt denna lag står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten. Ett beslut om föreläggande gäller omedelbart.

Ett föreläggande ska ange de åtgärder som tillsynsmyndigheten anser nödvändiga för att avhjälpa de påtalade bristerna. Enligt 26 kap. 27 § skollagen får ett föreläggande förenas med vite. Skolinspektionen ska förena ett föreläggande med vite om föreläggandet avser en eller flera brister som allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen, om det inte av särskilda skäl är obehövligt.

Då Älmhults kommun inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, finns skäl att förelägga Älmhults kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Tillsynen visar att huvudmannens systematiska kvalitetsarbete i fritidshemmet brister. Brister i kvalitetsarbetet, vars inriktning ska vara att de nationella målen uppfylls, leder till att elevernas möjligheter att få en utbildning i fritidshemmet som uppfyller författningarnas krav försvåras. Brister inom huvudmannens systematiska kvalitetsarbete i fritidshemmet konstaterades även i Skolinspektionens beslut den 19 september 2014 (dnr:43-2014-1342). Att motsvarande brister inom samma område åter konstateras vid Skolinspektionens besök i december 2017 är allvarligt. Mot denna bakgrund finner Skolinspektionen att det föreligger skäl att förena föreläggandet med vite.

På Skolinspektionens vägnar

X Björn Persson

Avdelningschef
Signerat av: Björn Persson

X Jenny Fahlman

Föredragande
Signerat av: Jenny Fahlman

Hur man överklagar, se bilaga 2

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Älmhults kommun

Bilaga 2: Överklagandehänvisning

Fakta om Älmhults kommun

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Älmhults kommun under hösten 2017. Detta beslut avser huvudmannens samlade ansvarstagande för utbildningen inom skolformen fritidshem

Älmhults kommun är en kommun i Kronobergs län. Folkmängden i kommunen är enligt statistiska centralbyrån 16 618 personer (31 december 2016). Största tätorten i kommunen är Älmhult.

Älmhults kommun driver 18 förskolor med nio förskolechefer. Totalt är 950 barn inskrivna i förskolan. Det finns pedagogisk omsorg i kommunen med två dagbarnvårdare, dessa tillhör en förskola. I kommunen finns även en öppen förskola som drivs av Familjecentralen. Det finns också två förskolor i kommunen som drivs av enskild huvudman.

Älmhults kommun driver fritidshem på de grundskolor som har förskoleklass till årskurs 6. I kommunen finns två fritidshem som drivs av enskilda huvudmän.

Kommunen har 9 grundskolor, varav en är en Internationell skola och en skola har montessoriinriktning.

Älmhults kommun har en grundsärskola.

I kommunen finns en gymnasieskola med totalt två skolenheter. Följande program erbjuds: Bygg- och anläggningsprogrammet, Barn- och fritidsprogrammet, El- och energiprogrammet, Ekonomiprogrammet, Handels- och administrationsprogrammet, Naturvetenskapsprogrammet, Teknikprogrammet, Samhällsvetenskapsprogrammet, Vård- och omsorgsprogrammet samt introduktionsprogrammet. Industritekniska programmet är vid tiden för tillsynen vilande. På skolan finns även International Baccalaureate Diploma Programme.

I samma byggnad som gymnasieskolan finns även kommunens gymnasiesärskola.

Vuxenutbildningen i Älmhults kommun erbjuder kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå, särskild utbildning för vuxna, yrkesutbildning samt SFI.

Utbildningsförvaltningen ansvarar för förskola, pedagogisk omsorg, fritidshem, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning. Verksamheterna är indelade i tre områden: Förskola och pedagogisk omsorg; Grundskola och fritidshem; Gymnasieutbildning och vuxenutbildning. Till varje verksamhetsområde finns en verksamhetschef. Förvaltningen leds av en förvaltningschef och styrs politiskt av Utbildningsnämnden.

Måluppfyllelse

Kommunen beskriver i utbildningsförvaltningens kvalitetsrapport, läsåret 2016–2017, att med undantag av en enkätundersökning, är fritidshemmen relativt osynliga i skolenheternas redovisningar till huvudmannen. Kommunen har inte redovisat en samlad bedömning kring hur fritidshemmen uppfyller målen för utbildningen. Ett

prioriterat utvecklingsområde huvudmannen beslutat om inför läsåret 2016–2017 är att synliggöra fritidshem i skolenheternas kvalitetsrapporter.

Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande vid vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Box 156, 221 00 Lund.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.